

BİZE NE OLDU BÖYLE?

RECEP BİLGİNER*

Ulus olarak,

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak,

Ölümsüz Yunus Emre'nin "Beni bende demen, ben bende değilim" dediği gibi mi olduk? Onun "Bir ben vardır bende benden içeri" diye tasavvufca tamamladığı ikilemin ötesinde, bir başka Biz mi var içimizde?

Yoksa Mevlâna'nın, kendi yurdumda kendimi arıyorum demek istediği gibi biz toplucak, Ulus olarak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, Devlet olarak, bir bütün halinde, kendimizi, kendi kişiliğimizi yitirdik de onu mu arıyoruz?

Kökümüze dönelim desem bunu kimileri yanlış algılayabilir. Kökümüze dönmek isteği ırk anlamında değil, düşünceler zinciri ve inanışlar yumağı olarak önemlidir.

Yine Yunus Emre'nin, Müslümanlığı abdest almak, namaz kılmak anlamındaki bir biçimden ibaret sayanlara karşı "Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil" demesi gibi, herşeyi bir öz olarak algılamının gereğine inantıyorum.

İnsanlar, din ve mezhep olarak ayrılabilirler. Irk kökeni olarak ayrılabilirler, ideolojik anlayış olarak da ayrılabilirler. Ama bu ayrılmalar,

* Atatürk Kültür Merkezi Üyesi.

onları, insan olmanın onurundan yoksun bırakamaz. Irk ayrımı, dil ayrımı, zevk ayrımı da etkilemez insan kavramını.

İnsan, nerede, hangi iklimde, hangi ortamda yaşarsa yaşasın, insandır. Öyleyse önünde ve sonunda insan oluşumuzla birleşeceğiz. İnsanca duygular taşımamız gerektiğinde birleşeceğiz. İnsanın, düşünen, düşündüğünü anlatabilen en üstün varlık olduğunda birleşeceğiz. Birbirimize insanca davranmada, içimizdeki hayvanlığı yenme çabalarımızda birleşeceğiz.

Birlikten dirlik doğarmış. Doğru. Ama bu, hangi birlik? Zaman zaman bizi yönetenler üst perdeden ulusa seslenirler: Bir ve beraber olalım, diye. Kim kiminle bir ve beraber olacak? Halk yönetici ile mi, yönetici halkla mı? Halkla, hakla, hak duygusuyla. Yine, o ölümsüz Yunus Emre'yi anımsayalım: "Gel ey kardeş sen birliğe özen/ Birliktir düşmanın kalasın bozan." Bu birlik, yukarda saydığım birliktir. Yoksa, yönetilenin ezilmesi pahasına, yönetenin dirliğini sağlayacak birlik değildir.

Gazeteciliğe başladığım ilk yıllarda Mersin'in Aslan köyünde bir muhtar seçimi yüzünden hemen hemen bütün köy halkı tutuklanmış, önce Mersin Hapishanesi'ne, daha sonra da Konya Hapishanesi'ne konmuştu. Yaşlı-genç, kadın-erkek, emzikli-hamile demeden. Olayın baş kahramanı muhtar da, seçimi kaybedince, "Köyde isyan var" diye koskoca valiyi kandırmış ve masum köylüler isyan suçuyla hapislerde yatmıştı. Köylüyü ezen, köylünün hakkını yiyen Muhtar da kendisiyle birlik olunmadığı, yani kendisine muhtar seçiminde oy vermedikleri için hepsini bozgunculukla suçlamıştı.

1947 yılının eylül ayıydı. Önce Mersin'e gitmiş, hapisteki köylüleri hapishanede ziyaret etmiştim. Sorgu hakiminin hazırladığı dosyayı incelemiştim. Üç yüz sayfalık tutanak düzenleyen sorgu hakimi, o zamanki adıyla Mıstantık, Mersin'de kaldığım otelde ziyaretime gelmiş köylüleri ağır biçimde suçlamasını haklı çıkarmak için de şöyle demişti: "Biliyorsunuz, memleketimizin birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğu bir dönemdeyiz."

Ne acıdır ki, birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz dönem, bir türlü geçmiyor.

PEKİ BİZ KİMİZ?

Ulus olarak kendimizi değerlendirirken, sık sık "Batı şöyle yapıyor, Batı böyle yapıyor" diye örnekler gösteririz. Ama, Batı'nın, kendi manevî değerlerine ne denli bağlı olduğunu gözardı ederiz. Demokratik kurumlarda öyle, paralarının değerini korumada öyle, kent yaşamındaki düzenlemelerde öyle, uygarca yaşamada öyle.. Kendimize yönelmeden, çağımızın gereklerini yerine getirmeden, Batı ile kendimizi karşılaştırmanın aşağılayıcı duygularından kurtulmalıyız.

Geçen yıl, Devlet Tiyatrolarının o zamanki genel müdürü, basına garip bir açıklama yaptı. O açıklamada diyordu ki "Biz dokuz yabancı piyesi, dokuz yabancı rejisöre sahnelettik. Böylece Türk tiyatrosu dünyaya açılmış oldu." Şu çarpık mantığa bakın. Oysa dokuz yabancı oyunu dokuz yabancı rejisöre sahneletmek, Türk tiyatrosunu, iyice kendi içine kapatmaktır, Türk tiyatrosunu müstemleke düzeyine indirmektir. Bununla da kalmadı o sayın genel müdür, açıklamasında bir yabancı oyunun ilk kez Türkiye'de sahnelenmesini "Türkiye'de Dünya prömierini yapıyor" diye bir övünce kaptırmıştı kendini. Oysa aynı dönemde üç beş tane Türk oyunu gerçekten, ilk kez sahne ışığına çıkıyordu. Onların adı geçmiyordu. Galiba Türk yazarlarının eseri oldukları için. Türkiye Cumhuriyeti'nin Kültür Bakanlığı da bu olayın üzerinde durmadı bile.

Evet, biz kimiz? Nasıldık, nasıl olduk? Anadolu'da önce Selçuklu Devleti, arkasından Osmanlı İmparatorlu'nu kuran biz değil miyiz? Kurtuluş Savaşı'nda, düşmanları yenerek, Yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran, Emperyalizme Atatürk'ün öncülüğünde baş kaldıran, bağımsız ve özgün Devlet değil miyiz?

Bunları, serin kanlılıkla düşünelim: Düşüne düşün, dünümüzü, bugünümüzü değerlendirerek, yarına yönelik sorulara da cevaplar arayalım.

Savaşları programdan çıkarıyorum. Tarihimiz boyunca, kaç şanlı zafer kazandık, kaç yenilginin ezikliğini yaşadık. Övünmeden, ama asla yerinmeden, yer yüzünün en eski Devletlerinden biri olarak ayaktayız.

Hangi noktadayız?

Önemli olan, şimdi hangi noktadayız? Hangi noktaya ulaşmayı amaçladık, ya da amaçlamalıyız?

İşğe mi yöneleceğiz, yoksa uygarlığın bizi çağırdığı noktaya mı? Ya da yüzyıllar boyu, dünya uygarlığının kervanı ile birlikte, nice zaman tünellerinden geçtiğimizi ve çektiklerimizi hesaba katmadan, aldığımız yolu sıfırlamaya mı yöneleceğiz?

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik, sosyal, lâik bir devlettir. Bu cumhuriyetin temelleri gerilerdedir, elbette gökten zembille inmemiştir. Bu cumhuriyete, kökleri tarihin derinliklerinde olan padişahlıktan gelinmiştir. Ama her çıkışın bir inişi olduğu gibi, Osmanlı Devletinin gururla andığımız, anmamız gereken zaferlerinin, yükselişlerinin ardında, zamanla yıprana yıprana inişe geçtiği ve Birinci Dünya Savaşı sonunda vatanın yabancı devletlerce işgâl edildiği, padişahın da ülke ile birlikte işgale uğradığı bir gerçektir.

Kurtuluş Savaşı denilen, henüz yazılmamış bir destanın olaylarından döğüşerek, yüz binlerce gazi, yüz binlerce şehit verilerek gelinmiştir. Gerçi Atatürk'ün yaktığı ateşle, O'nun öncülüğünde, O'nun çevresindeki kadronun programladığı biçimde, ama milletçe kazanılmış bir zaferdir cumhuriyet. Bunun için bizimdir, bunun için inanış farkı, mezhep farkı, ırk kökeni aranılmadan bütün vatandaşların malıdır cumhuriyet.

Noksanları yanlışı, fazlalıkları, aksaklıkları olsa da, yaşadığımız, daha olgunlaştırmaya çalıştığımız demokrasi, cumhuriyetin getirdiği en büyük nimetlerden biridir.

Evet, noksan var, tamamlamak hepimize düşer. Ne diyor A. H. Hamid:

Tatlıdır duz-ı şeb-i devranın

Tatmıyorsan o da senin noksanın

Demokrasimizi sağlıklı bir temele oturtamıyorsak, noksan bizim, halk dediğimiz seçmenin. Millet vekillerini kim seçiyor? Bizler. Hükümeti kim oluşturuyor? Millet meclisi. Ama noksan olan, vatandaşın acısını oluşturan yanlışı, halk, meclis, hükümet üçgeninde, demokratik kuralların tam işlemeşidir.

Tüme varırsak, diyebiliriz ki -daha doğrusu eksiksiz demeliyiz ki-cumhuriyet ve onun getirdiği çağdaş demokratik düzen artık bizim yaşam biçimimiz olmuştur.

Burada ruhuna bir gönderme yapmak istiyorum Ahmet Haşim'in:

Dönmek mi ne mümkün geri dönmek

Düştüyse gönüller bu melâle

Yani şurası aksadı, burası bizi üzdüyse bu demokrasiden, onun nimetlerinden geri dönmeyi gerektirmez.

EŞİT HAKLAR, EŞİT SORUMLULUKLAR

Hepimiz bu vatanın toprakları üzerinde eşit haklarla birlikte eşit sorumluluklar da taşıyoruz. Ayaklarımızın altındaki toprak kayarsa, bir daha bağımsız, özgür bir vatan bütünlüğü sağlamak kolay olmaz, hatta imkansız hale gelebilir.

Vatanın nimetlerini, nasıl hakça ve eşit ölçüler içinde paylaşma savaşımı veriyorsak, onun bütünlüğünü korumak da hepimizin görevidir.

Birlik ve beraberlik, vatanın bütünlüğünü, üstünde yaşayanların insanî haklarını aynı titizlikle koruyarak sağlar. Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar özdeyişinin acı gerçeğiyle değil. Görevi ve konumu ne olursa olsun, kimse kendini kimseden üstün görmeden!

CUMHURİYET'E VERİLEN NUMARALAR

Bir ara Türkiye Cumhuriyeti'ni numaralamak moda oldu, hatta küreselleşme sayıldı. Birinci Cumhuriyet, İkinci Cumhuriyet gibi.

İkinci Cumhuriyetçilere göre, I. Cumhuriyet asker kökenlidir. Otoriter bir düzen kurmuştur. Üst düzey bürokratlar da ona destek vermiştir. Bu nedenle, I. Cumhuriyet bir zulüm dönemidir. Bu nedenle yıkılmalı, yerine ikinci Cumhuriyet kurulmalıdır. Tabii birinci Cumhuriyetin bütün müesseseleri yıkılmalı, yerine yenileri kurulmalıdır. Doğaldır ki, birinci Cumhuriyet yıkılınca, onun imzaladığı andlaşmalar da, kendiliğinden yok sayılacaktır. Başta Lozan Andlaşması. Kimilerinin sinsi ve el oğuşturarak bekledikleri hilâfetin geri getirilmesi, laikliğin anayasa güvencesinden yoksun bırakılması gibi. İstedikleri, bunları tarih adına, bilim adına, özgürlük adına ve çağdaşlaşma adına tartışmaya açmak değil, düpedüz kapanmış bir yarayı kaşımaktır.

Bu bağlamda, ikinci cumhuriyetçilerle, hilafetçiler, şariatçılarla Atatürk ilkelerine düşman olanlar, laiklik karşıtlarıyla, bölücüler, dolaylı, dolaysız birleşmektedirler.

Atatürkçülüğü, insanı putlaştırmak sayanlarla, bir zamanlar Stalin gibi bir insan kasabını putlaştıranlar böylece aynı amaca yönelmektedir. İkinciler de Atatürk'e karşıdır. Kızgınlıkları, Atatürk, Cumhuriyet'i kurarken, neden Marksizm'i kabul etmediğinden kaynaklanmaktadır.

Oysa bu kişiler bir zamanlar Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü, kendilerine kalkan yapmışlardı. Gazetelerdeki yazıları, medyalarda söyledikleri nutukları sonunda nice gençler kurşunların üzerine gitmişler, ölmüşler, niceleri de hayatlarını boşuna harcamışlardı. Bu gençlerin kışkırtıcılarının, bir zamanlar sığındıkları Atatürk'ü şimdi zulüm döneminin diktatörü diye nitelemeleri acı bir gerçektir.

LÂİKLİK KONUSU

Cumhuriyet'in en büyük eserlerinden biri de laikliktir.

Yunus Emre'nin "Suçum bu, yetmiş iki millete kardeş dedim." diye nitelediği yetmiş iki millet, aslında ırk anlamında değil, tarikat anlamındadır. Bir zamanlar gazetelerde, sürekli dizi yazı biçiminde yayınlanan "İslâm'da tefrika," yani bölünmeler yeniden alevlendirilmek isteniyor.

Türkiyemizin % 98'i Müslümandır, kabul. Ama iddia edildiği, politika-da istismar edilmeye çalışıldığı gibi Müslümanlar zulüm mü görüyor Lâik Cumhuriyet'te? Hayır.

Dinî vecibelerini yerine getirenlere engel olmak isteyen mi var? Asla.

Namaz kılmayana, oruç tutmayana karışan mı var? Hayır!

Lâik Türkiye Cumhuriyeti'nde, herkesin inanmakta ya da inanmamakta özgür olduğu bir dönemdir yaşanan. Yani açıkça, Müslümanlığın, sarsılmaz bir güvencesidir lâiklik. Buna karşın, kendilerini İslâm dininin bekçisi, koruyucusu, Yüce Allah'ın buyruğunun uygulayıcısı sananlar, bir çeşit din terörü yaratıyorlar. Bu da bir bölücülüktür.

Allah'ın, Hazret-i Muhammed'e vermediği bu hakkı, kim, nasıl kendinde görerek, insanlara tehditler savurabilir? Bu bir küfür değil mi? Hazret-i Muhammed sadece Allah'ın elçisidir. Yani Müslümanlığı tebliğe memurdur. Ona verilmeyen bir hak, bir mahalle imamına, bir siyasetçiye elbette verilmez.

Şimdiler de görülen şudur: Yeniden İslâm'da tefrika dönemini yaşatmak istiyorlar. Yeniden senin dinin tam, bunun dini noksan gibi ayrımlarla ikilik yaratarak, siyaset malzemesi yapıyorlar. Hâlâ, hemen hemen bütün İslâm ülkelerinde insanları birbirine düşüren bu ayrımcılığı hortlatmaya çalışıyorlar.

YUNUS, MEVLANA, HACI BEKTAŞ VE ATATÜRK'E UZANAN YOL

Son zamanlarda, özellikle siyaset sahnesinde şu iki kelime yanyana söylenir oldu: Kâfir ile Müslüman! Dinle siyaseti aynı kazanda kaynatmak isteyenler kendilerini has Müslüman sayıyorlar, kendi gibi düşünmeyenlerin bir kısmını yarı Müslüman, bir kısmını da kâfir sayıyorlar. Aslına bakılırsa asıl kâfirliği bunlar yapıyorlar. Bunun adı düpedüz irticadır. Yeniden hortlatılmaya çalışılıyor. Acı olan, gerçek müslümanlar suskun! Kendilerini, yani inançlarını yeterince savunmuyorlar. Hayır efendiler, bu yaptığımız müslümanlık değildir! Siz, siyaset sahnesinde din simsarlığı yapıyorsunuz demiyorlar. Aydınından öğretim üyesine, siyaset adamından devlet adamlığına kadar uzanan zincirlemede durum bu. Medya dediğimiz, gazeteden dergiye, radyodan televizyon kanallarına kadar, reklam için, okuyucu, seyirci sayısını çoğaltmak için manevî cinayetlere kadar uzanan bir aldırmaçlık. Dahası çıkarıcılık!

Cumhuriyetin temel ilkelerinden biri laiklik değil mi? Niçin lâiklik? Yüzyıllar boyu, dinin siyasete alet edilmesi yüzünden milletçe çektiklerimize bir son vermek için değil mi? İnsanın inançlarında özgür olması için değil mi? İbadetini dilediği gibi yapması, kimsenin baskısı altında kalmaması için değil mi? Hani, dillerde peleseng olmuş "Her koyun kendi bacağından asılır" özdeyişi. Günah işleyen, kendisi çekmeyecek mi sonunda? Sevap işleyen de yaşarken ya da yaşamının sonunda bunun armağanını görmeyecek mi?

Bugün, Cumhuriyetin özellikle lâiklik ilkesinin getirdiği özgür havadan yararlanarak, siyaset sahnesinde belli yerlere gelenler, ortamın kendilerine sunduğu nimetleri tepmiyorlar mı?

Tekrar, İslâm'da tefrika dönemi mi yaşansın isteniyor?

Suudi Arabistan gibi mi olalım? Libya'ya mı benzeyelim?

Diyâr-ı küfrü gezip kâşaneler gördüğünü, Diyâr-ı İslâmı gezip Vîrâneler gördüğünü söyleyen o büyük ve dini bütün Türk şairinin söylemek istediklerinin aksine, yüzyılların gerisine çekilmek isteniyor Türk toplumu.

Türkiye Cumhuriyeti, temeline ilkelerini koymuştur:

Din ile Devlet birbirinden ayrılacaktır. Ayrılmıştır. Cumhuriyette, başta Millî Eğitim olmak üzere, adliye, sosyal düzen, lâik düzende çalışacaktır. Bu hem toplumun, hem bireyin özgürlüğü içindir. Vatanın düşman çizmelerinden kurtuluşunun hemen arkasından Mustafa Kemal Balıkesir'de, camide okuduğu hutbede bunu şöyle müjdelemiştir:

"Yüce Peygamberimiz Hazret-i Muhammet'in iki evi vardı. Biri din işlerini yürüttüğü evi, diğeri devlet işlerini yürüttüğü evi. Ölünceye kadar bu düşüncesini perçinlemek için, çeşitli yerlerde bu düşünceyi destekleyen şeyler söylemiş ve yapmıştır."

Belki kimilerinin gözünden kaçmıştır, kimileri de kasten Atatürk'ün insancıl düşüncelerini gözardı etmiştir:

Ne diyor Atatürk: Her türlü hakkın kaynağı insandır.

Yunus Emre, daha yediyüz yıl önce, insanı şöyle niteliyor:

Söyle söyle kamuya

Ne kânsın ne madensin

Mana ile dolusun

Padişahı sende bul

Mevlânâ da, o engin düşünce pınarından insanla ilgili hikmetini şöyle dile getirir:

"Cemadattan idim (Yani canlı olmayan cisimlerden). Öldüm. Dirildim bitki oldum. Öldüm, hayvan biçiminde göründüm. Hayvanlıktan da geçtim, insan oldum."

İnsanı da şöyle tarif eder: "İnsan bir düşünceden ibarettir. Gerisi et ve sinirdir." Ve Âriflerin Menkıbelerinde yazıldığına göre, bir gün Konya çarşısında kadı ile tartışırken, ona şöyle der: "İnsan düşüncesi, havada uçan kuşlar gibi. Nasıl kuşlar tutulup kafese konulmazsa, düşünce de yasaklanamaz."

Günümüzden yedi yüz yıl önce, bunları söyleyebilen şairlerimizin, düşünürlerin var olduğu Türkiye'mizde, bugün kimileri çıkıp, nasıl oluyor da düşüncelerinden dolayı insanları hapsedebiliyor, nasıl inançlarından dolayı insanlara kâfir diyebiliyor? Galiba, uygarlık yolunda arabamızın tekerleği patinaj yapıyor, ileri gideceği yerde geri gidiyor.

Ankara'da, Dil, Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin, o görkemli ön yüzünde şunlar yazılıdır:

"Hayatta en hakiki mürşid ilimdir."

Bunu, İslâmın kutsal kitabı, Taha Sûresi'nde "Rabbim ilmimi artır." diye temellendirmemiş miydi?

Yunus Emre'den Atatürk'e uzanan yolda, yüzyıllar boyu, gelip geçmiş gerçek şairler, gerçek düşünürler, gerçek inanmışlar, bu konuya derinlik kazandırmamışlar mıdır? Neden ders alınmaz, neden, sözleri kaypak zeminde yuvarlaya yuvarlaya kafalara ayrılık tohumları sokarlar? Ah, keşke bilim denilen hazine bayrak yarışı gibi olsa, her yeni doğan insan kendisinden öncekilerinin birikimlerini miras gibi kazansa. Ama ne yazık ki, öyle olmuyor. Her insan yeniden deneyim kazanıyor, her insan yeniden, din nedir, inanç nedir, uygarlık nedir, özgürlük nedir, kul nedir, tanrı nedir, ilişkileri nedir, yeniden öğrenmek durumunda kalıyor. Ya iyi öğrenemiyor, ya yanlış öğreniyor, ya da hiç bir şey bilemeden, sanki insanlık binlerce yıl uğraşa didine uygarlığı yaratmamış gibi çok gerilerde yaşıyor. Hazin olan bu!

Siyaset simsarları, din sömürücüleri, işte bu kitlenin uyanmayışından yararlanıyor ve onların bu gaflet uykularından uyanmalarını istemiyor.

Giderek bilim yoksunu, düşünce tembeli bir millet olduk.

Gerçeklere sırt çeviren insanlar olduk. Meydan konuşmalarının palavralarına inanan, televizyon dedikodularıyla, gazete uydurmalarıyla yetinen bir toplum olduk. Bir işin aslı nedir, ne değildir ya tembelliğimizden, ya bilgisiz ve bilinçsiz oluşumuzdan, bizi ilgilendirmiyor. Fırsatçılar işte bundan yararlanıyor.

Halkı uyarmak, uyandırmak, bilinçlendirmek durumunda olanlar da, kimi oy endişesi, kimi ilerde bu bilinçsizlikten ben de yararlanırım düşüncesiyle, zaman zaman suskun, zaman zaman kışkırtıcı.

Şöyle bir siyaset sahnesine bakalım. Kimler yürütüyor işleri. Tartı olsa, tartıya vursak. Bilgi yönünden, deneyim yönünden kaç okka çekerler. Söylediklerini dinliyorsunuz, okuyorsunuz. Ağırlıkları yok. Dil bilgileri yok, söylediklerinde en ufak bir fikir kırıntısı yok. Ya kendisini övüyor, ya partisini ya da daha ileri giderek liderini. Sanki kendisi yok. Ziya Gökalp'ın "Vatan senden medet umar, sen öl ki o yaşasın." dediği gibi. Kişiliğini rehin vermiş gibi. Cumhuriyetin ilk günlerinde, nutukları, kitapları süsleyen bir özdeyiş vardı: Sen ben yok, biz varız. Şimdiki particilerde, yani siyasetin harman olduğu yerde, bu özdeyiş şu biçimi almış: Ben biz yok, o var!

TARİKATLAR VE ŞEYHLER DÖNEMİNE DÖNÜŞ MÜ?

Yasa, yasaların koyduğu yasak masak dinleyen yok.

Tarikatlar ortada. Müridleri ve şeyhleriyle. Seçim zamanları, gazetelerde açık hesaplar yapılıyor. Falan tarikat filan partiye oy verir. Filan tarikat, falan partiye oy verir diye. Bununla da kalmıyor. O tarikatların şeyhleri ya da sözcüleri açık açık söylüyorlar kimi tuttuklarını, kimi tutacaklarını. İşte demokrasimizin geldiği nokta.

Hele son zamanlar, konu daha da önem kazandı. Tarikat şeyhlerinden biri, ülkemizde ve Türk Cumhuriyetlerinde açtığı orta dereceli okullarla, eğitimi ele geçirme girişiminde. Sanki, halifelğe ya da dinî devlet liderliğine hazırlanıyor gibi.

Özel davetler veriyor. İftar sofraları düzenliyor. Lâik Devletin, kademe kademe başındakiler de düzenledikleri iftar sofralarında bu kişiyi baş köşeye oturtuyor. Ziyaretine gidiyorlar, ziyaretini kabul ediyorlar. Sonra da televizyonlara çıkıp Atatürk Cumhuriyetinden, Cumhuriyetin lâiklik ilkesinden söz ediyorlar.

Hükümet kaderini bu tarikatlara ve şeyhlere bağlamış gibi. Kimi partiler de öyle. Bunun adı Lâik Cumhuriyet, bunun adı demokrasi.

Ülkemizde Osmanlı'dan bu yana Alevilik hor görülmüştür. Cumhuriyetin kurulduğu günden bu yana da, özellikle tek parti döneminde, bu hor görme sürüp gitmiştir. Şimdi kurtuluşu alevileri kucaklamakta arayanlar, belki geçmiş günahlarını böylece bağışlatmak istiyorlar. Bu gelişme ileriye doğru Sünnî ve Alevî kardeşliğini besler ve gerçek anlamda hayata geçirilirse, sosyal barış sağlanmış olacaktır.

Bu satırları yazarken, Yûnus'un ruhu mezarından çıkmış, baş ucumda kulağıma fısıldar gibidir:

Adımız miskindir bizim
Düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız
Cümle âlem birdir bize.

Yunus'u Atatürk'ün ruhu tamamlıyor sanki:

"Hoşgörü o kimsede vardır ki, herhangi bir insanın inançlarına karşı hiç kin tutmaz, aksine saygı duyar."

Madem bu ulu kişilerden söz açıldı, bu konuyu Mevlânâ ve Hacı Bektaş'ın sözleriyle tamamlayalım:

Hacı Bektaş:

Sevgi ve acıma, insanlık vasfıdır. Hiddet ise hayvanlık vasfıdır.
Olgunlaşmadan başa geçenler, horlanmaya mahkumdur.

Ya Mevlânâ:

Anamız aşk, babamız aşk, aşktan doğduk, aşkız biz.
İnsanı sevmek Allah'ı sevmektir.

İnsanları sevmeyen din sömürücüleri, Mevlânâ'ya göre Allah'ı da sevmiyorlar demektir.

Atatürk'ün lâikliği tarif ederken söylediği şu sözleri:

"Ben gönül yıkarak değil, gönül yaparak yönetirim." arkasından Mevlânâ'nın o ölümsüz çağrısı tamamlıyor. Göklerimizde dalgalanmalı ve kulağımızı bu sese vermeliyiz:

Gel, gel, gel, ne olursan ol yine gel...

Hangi dinden olursan ol yine gel.

İşte insan kardeşliğinin ölümsüz çağrısı. Koşun bu sese.

